

Финансов сектор: ОЦЕНКИ И ОЧАКВАНИЯ

ISSN 2367-4733

#4
2019

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министерство на финансите

Изданието „Финансов сектор: оценки и очаквания“ на Министерството на финансите включва 4 тримесечни обзора, които представят очакванията на широк кръг финансови посредници за основни макроикономически показатели и фактори, които се отнасят до извършваната от тях дейност. Целта на изданието е да оцени средата, в която функционират финансовите посредници, да определи факторите, които оказват значимо влияние върху тяхното поведение.

Изследването е осъществено на базата на анкети. Събраните отговори се обобщават така, че отговорите на отделните участници в анкетата остават анонимни и не се оповестяват публично. Търговските банки отговарят само на анкетата, предназначена за търговски банки, независимо че някои от тях изпълняват и дейност на инвестиционни посредници.

---

*Тези оценки и очаквания може да не съвпадат с анализите и прогнозите на Министерството на финансите. Изследването не трябва да се възприема като препоръка за инвестиране или вземане на решение за ползване на услугите на финансовите посредници. МФ не поема отговорност за понесени загуби от трети лица, вследствие използването на информация, публикувана в изследването.

Списък с използвани съкращения

БВП	брутен вътрешен продукт
БНБ	Българска народна банка
БФБ	Българска фондова борса
ДДПФ	допълнителните доброволни пенсионни фондове
ДЗПФ	допълнителните задължителни пенсионни фондове
ДПО	допълнително пенсионно осигуряване
ДФПФС	доброволни пенсионни фондове по професионални схеми
ЕЦБ	Европейска централна банка
ИП	инвестиционни посредници
ИЦЖ	индекс на цени на жилища
КИС	колективни инвестиционни схеми
КФН	Комисия за финансов надзор
МВФ	Международен валутен фонд
МСП	малки и средни предприятия
НСИ	Национален статистически институт
НТООД	Нетърговски организации обслужващи домакинствата
НФП	нефинансови предприятия
ОЛП	основен лихвен процент
ПОД	пенсионно осигурителни дружества
ТБ	търговски банки
УД	управляващи дружества
Фед	Федерален резерв на САЩ

Икономическа ситуация

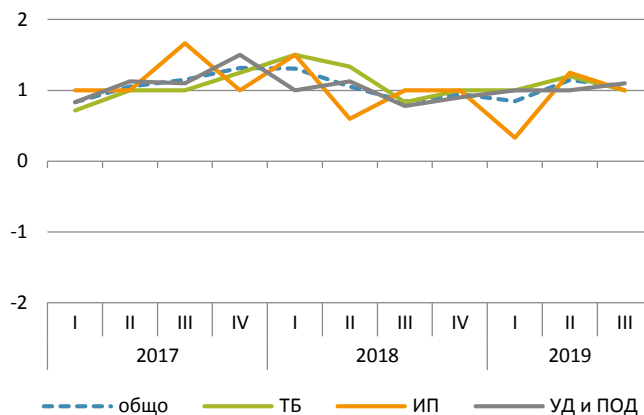
1 Текуща икономическа ситуация и икономически растеж

Оценката за текущата икономическа ситуация остава положителна

Оценката на финансовите посредници за текущата икономическа ситуация през трето тримесечие на 2019 г. продължава да бъде задоволителна. Претегленият общ балансов резултат се запази на сходно ниво с отчетеното в предходното издание. Управляващите дружества и ПОД имат най-оптимистични оценки сред финансовите посредници. Същевременно, данните за краткосрочните индикатори дават разнопосочни сигнали. Докато индексите на промишленото производство и търговията на дребно отчитат забавяне средно за периода юли-август 2019 г., растежът на строителната продукция се ускорява спрямо същия период на предходната година, в резултат на благоприятното развитие при сградното строителство.

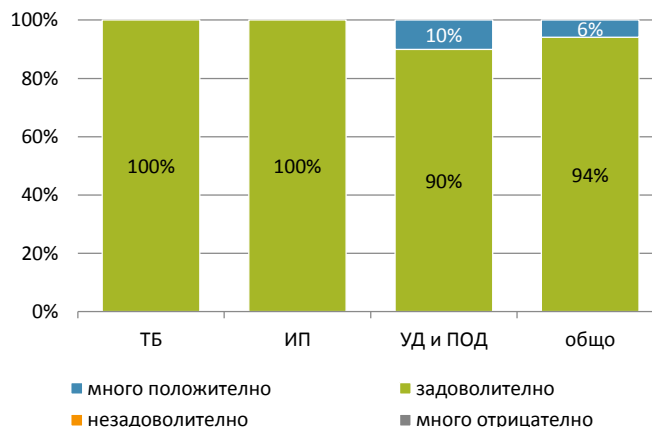
Оценката от предходната анкета относно икономическата ситуация през второ тримесечие на 2019 г. се потвърди от данните за БВП, които отчитат растеж от 3.8% през второ тримесечие спрямо същия период на предходната година по сезонно неизгладени данни.

Как оценявате текущата икономическа ситуация в страната?

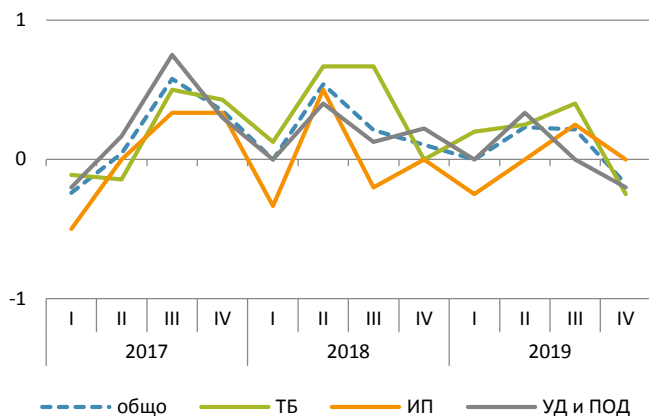

Заб.: Оценките на финансовите посредници за текущата икономическа ситуация са представени чрез претеглен показател. Когато той е близък до 2, това означава, че текущата икономическа ситуация се оценява много положително. Съответно, когато показателят е близък до -2, то текущата икономическа ситуация се оценява много отрицателно.

– отговори по тип финансови посредници

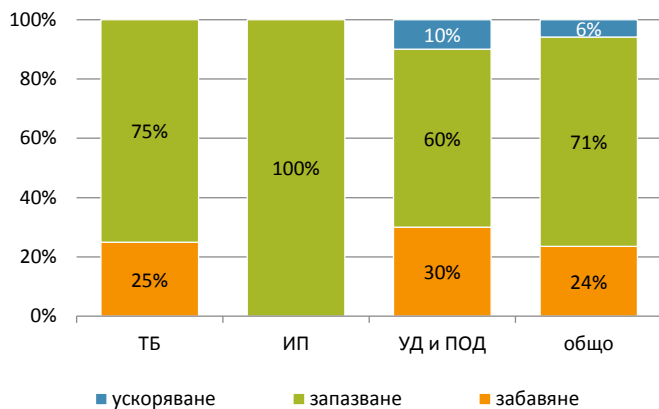

Какви са очакванията Ви относно годишния темп на икономически растеж през IV-тото тримесечие на 2019 г. спрямо предходното?

Заб.: Очакванията за икономическия растеж са представени чрез претеглен показател. Когато той е близък до 1, това означава, че финансовите посредници очакват ускоряване на икономическия растеж. Съответно, когато показателят е близък до -1, то съществуват очаквания за неговото забавяне.

– отговори по тип финансови посредници

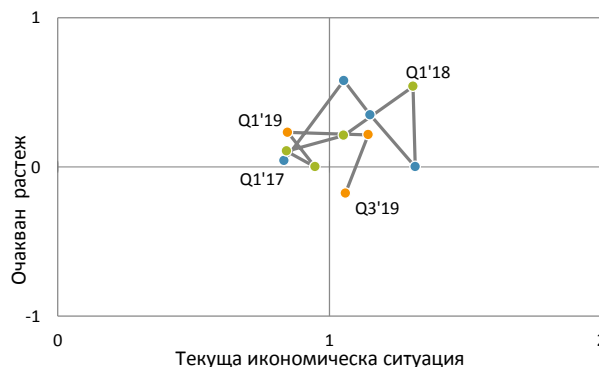

Без промяна на темпа на икономически растеж през четвърто тримесечие на 2019 г.

По-голямата част от анкетираните очакват темпът на икономически растеж да остане на нивото от предходното тримесечие. Същевременно, претеглената балансова оценка се понижава спрямо предходното издание и отчита отрицателна стойност, но остава близо до нулата.

Консолидираният резултат е в съответствие с последните данни от бизнес наблюденията на НСИ. Общият показател на бизнес климата се понижава през октомври 2019 г., поради по-неблагоприятната конюнктура в промишлеността, строителството и търговията на дребно. При услугите продължава да се наблюдава подобрене, в резултат на оценките за настоящото бизнес състояние на предприятията, но очакванията са по-резервирани.

Оценка за настояща и бъдеща икономическа ситуация

Заб.: Оценката за настоящата и бъдеща икономическа ситуация комбинира обобщените очаквания на финансовите посредници за двете величини. Поради липса на отрицателни стойности на балансовите оценки и с цел по-добра визуализация, скалите на графиката са временно променени.

2 Инфлация

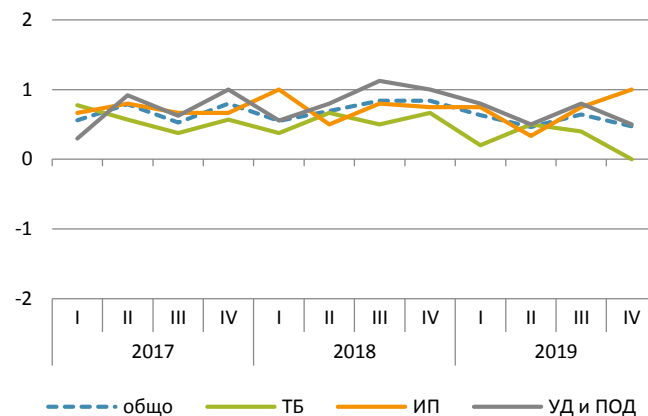
Слабо увеличение на инфлацията през четвърто тримесечие

Анкетираните очакват слабо увеличение на инфлацията през четвъртото тримесечие. С най-голяма тежест за формирането на общия резултат бяха ИП както и УД и ПОД, които са с нагласата за слабо повишение на потребителските цени. При търговските банки мненията са разделени между слабо повишение и слабо намаление.

В подкрепа на очаквана малко по-висока инфлация през последното тримесечие на 2019 г. са повишенията на фючърсните цени на петрола. Напредъкът в търговските преговори между САЩ и Китай подкрепя текущо цените на петрола. Техните равнища обаче не се очертава да бъдат по-високи спрямо четвърто тримесечие на предходната година. От друга страна, притесненията за забавяне на китайската икономика ограничават нарастването на цените на суровините.

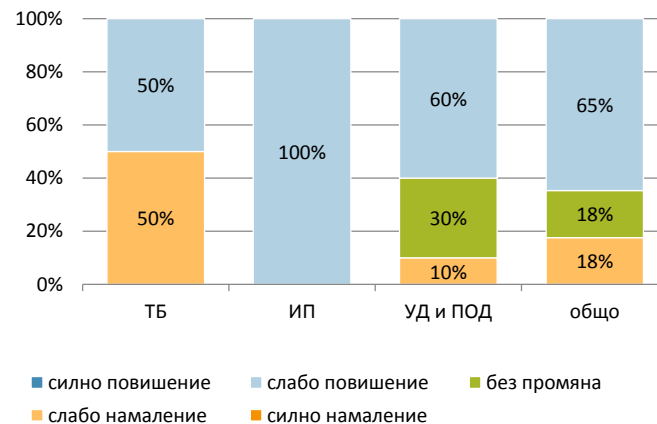
Малко повече от една трета от финансовите посредници очакват инфлацията да се запази или да бъде малко по-ниска. Това е напълно възможно предвид факта, че потребителските цени на енергийните стоки отчетоха отрицателно нарастване към септември на годишна база, а цените на течните горива бележат спад от юни. Тези развития показват, че се изчерпва директното и косвеното влияние на цените на петрола върху инфлационните процеси в страната до края на годината и е възможно енергийните стоки да имат отрицателно изменение в края на годината.

Какви са очакванията Ви за годишния темп на изменение на потребителските цени през IV-тото тримесечие на 2019 г.?

Заб.: Инфлационните очаквания на финансовите посредници са представени чрез претеглен показател. Когато той е близък до 2, това означава, че финансовите посредници очакват значително ускоряване на инфлацията. Съответно, когато показателят е близък до -2, съществуват очаквания за значително забавяне на инфлацията. При наличието на дефлация в икономиката, отговор "повишение" следва да се тълкува като забавяне на дефлационния процес, а отговор "намаление" означава задълбочаване на дефлацията.

– отговори по тип финансови посредници

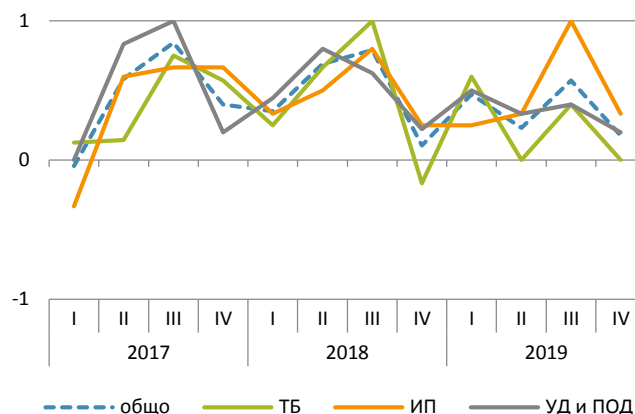
3 Заетост

Отслабване в растежа на заетостта през четвъртото тримесечие

Очакванията на финансовите посредници са годишният растеж на заетостта да се забави през четвъртото тримесечие на 2019 г. Най-голямо влияние за влошаването на общата балансова оценка имат инвестиционните посредници. При тях силно положителните нагласи от предходната анкета се понижават значително и се трансформират към преобладаващ дял на анкетираните, които не очакват промяна. Търговските банки са най-песимистични в своите оценки, като единствени отчитат увеличение в дела на очакващите понижение на заетостта. При консолидираните оценки на УД и ПОД влошаването на нагласите е умерено и, подобно на инвестиционните посредници, е свързано с увеличение в дела на отговорилите, че не очакват промяна.

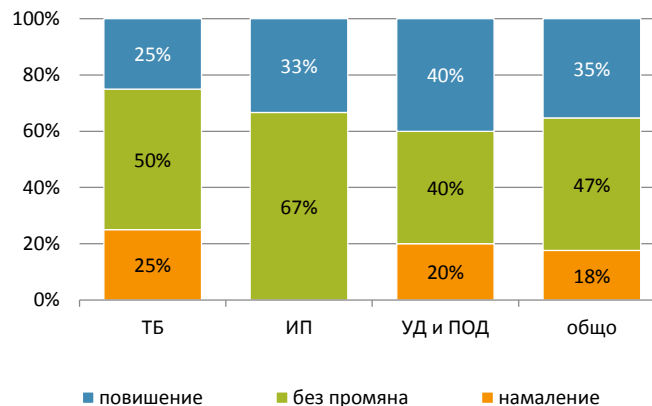
Очакванията за отслабване в растежа на заетостта през четвъртото тримесечие до известна степен кореспондират с оценките за движението на наетите в бизнес анкетите на НСИ през октомври. Влошени перспективи за наемането на труд през следващите три месеца отчитат предприемачите в индустрията и услугите. В същото време очаквания за по-високо търсене декларират работодателите в строителството, а в търговията на дребно се наблюдава отслабване на положителните очаквания, но балансовата оценка остава със силен прегвес на дела на очакващите повишение на заетостта.

Какви са очакванията Ви за изменението на заетостта на годишна база през IV-тото тримесечие на 2019 г. спрямо предходното?

Заб.: Очакванията на финансовите посредници за изменението на заетостта са представени чрез претеглен показател. Когато той е близък до 1, това означава, че финансовите посредници очакват силно увеличение на заетостта. Съответно, когато показателят е близък до -1, то съществуват очаквания за силно намаление на заетостта.

– отговори по тип финансови посредници

4 Валутен курс

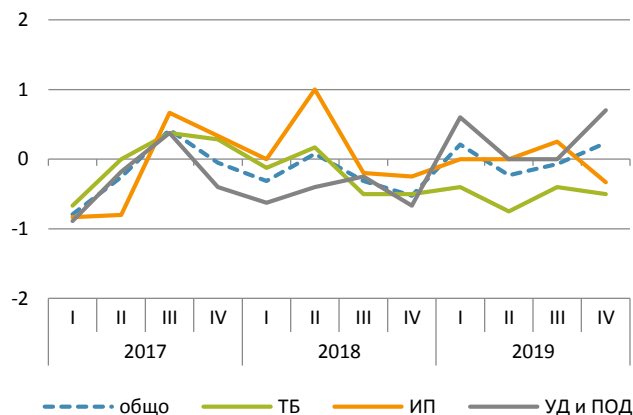
Слабо поскъпване на еврото (лева) спрямо долара

Валутният курс на лева спрямо долара през четвъртото тримесечие на 2019 г. ще се промени по посока на леко оскъпяване на лева, показват осреднените резултати от допитването до финансовите посредници. След две тримесечия на засилване на позицията на долара, в настоящето издание повече от половината запитани изразяват очаквания за промяна в тенденцията.

През трето тримесечие със сигналите за по-съществено забавяне във водещите икономики на ЕС еврото се обезцени спрямо долара, което съответстваше на оценките за поевтиняване на лева.

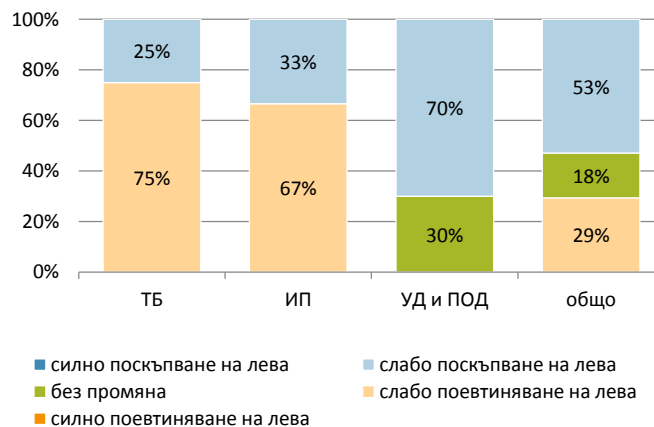
В началото на последното тримесечие на 2019 г. единната валута започна леко да поскъпва. Макроикономическите данни от САЩ формираха очаквания за нова намеса на Фед за подкрепа на растежа. В края на октомври Фед понижи основния лихвен процент по федералните фондове за трети път през текущата година. Възможността за нови понижения и допълнително свиване на лихвения диференциал долар-евро, наред с несигурността относно разрешаване на търговските спорове между САЩ и Китай действат в посока обезценяване на американската валута. Същевременно неяснотата около Брекзит има противоположен ефект върху динамиката на валутния курс. Тя бе една от основните причини за по-голямата волатилност през октомври и ще продължи да оказва влияние върху стойността на еврото, респективно лева.

Какви са очакванията Ви за движението на номиналния курс на лева към щатския долар през IV-тото тримесечие на 2019 г. спрямо предходното?

Заб.: Очакванията на финансовите посредници за движението на номиналния валутен курс на лева към щатския долар са представени чрез претеглен показател. Когато той е близък до 2, това означава, че финансовите посредници очакват силно поскъпване на лева спрямо щатския долар. Съответно, когато показателят е близък до -2, то съществуват очаквания за силно поевтиняване на лева.

– отговори по тип финансови посредници

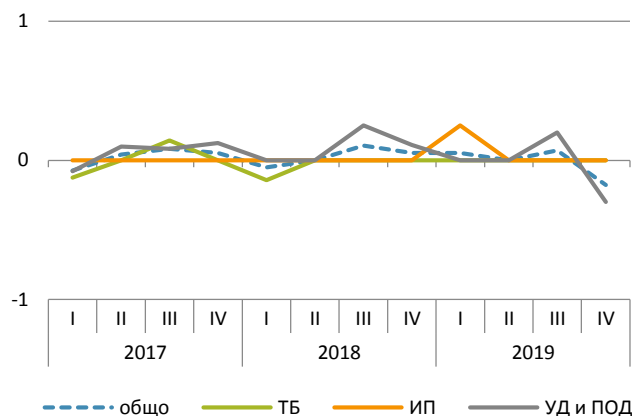
5 Основен лихвен процент

ОЛП ще остане на нулево равнище и през четвъртото тримесечие на 2019 г.

Общото очакване на анкетираните относно динамиката на основния лихвен процент (ОЛП) категорично показва запазване на нулевото му равнище до края на настоящата година. Все пак балансовата оценка се понижава спрямо предходното издание и вече е на отрицателна територия.

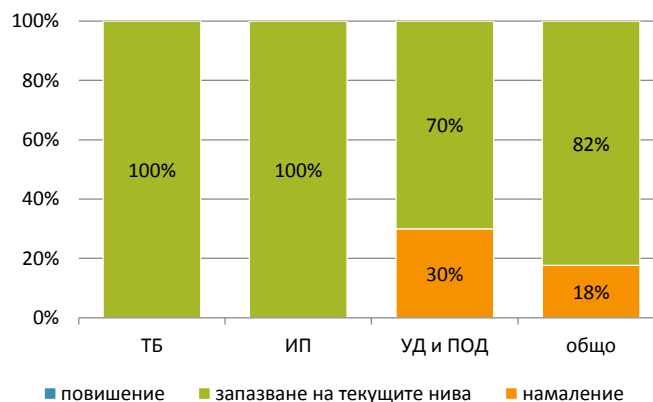
Промяната може да се обясни с паричните политики на ЕЦБ и Федералния резерв на САЩ през третото тримесечие, когато те започнаха отново да увеличават монетарните стимули. Това се отрази и върху динамиката на лихвените проценти на българския междубанков пазар. Индексът ЛЕ-ОНИА плюс, на базата на който се определя ОЛП, се понижи в края на третото тримесечие и достигна -0.48%. Аналогичният референтен индекс в еврозоната Еониа също остана отрицателен, като средномесечната му стойност за м. септември и м. октомври спадна съответно до (-0.40%) и (-0.46%) при (-0.36%) през юни.

Какви са очакванията Ви за динамиката на основния лихвен процент през IV-тото тримесечие на 2019 г. спрямо предходното?

Заб.: Очакванията на финансовите посредници за динамиката на основния лихвен процент са представени чрез претеглен показател. Когато той е близък до 1, това означава, че финансовите посредници очакват нарастване на основния лихвен процент. Съответно, когато показателят е близък до -1, съществуват очаквания за неговото намаление.

– отговори по тип финансови посредници

6 Лихвени проценти по депозити и кредити

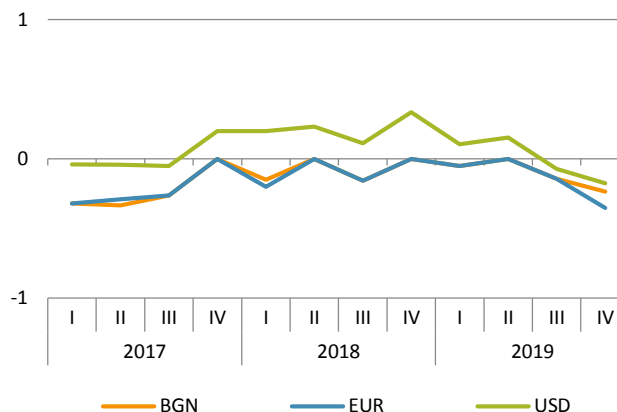
Възвръщаемостта на депозитите във всички валути ще продължи да се свива до края на годината

Ново понижение на лихвените проценти по депозити и в трите основни валути (лева, евро и щ. долари) прогнозираят участниците в анкетата по отношение на четвъртото тримесечие на 2019 г. Въпреки че все още мненията за запазване на текущите нива преобладават, делът им в настоящото издание се понижава, за сметка на очакваните понижение на лихвите.

Промяната на консолидирания резултат може да се свърже с понижението на референтните лихвени проценти на Федералния резерв на САЩ и ЕЦБ, ефектите от което се отразяват и върху пазарните лихвени равнища в страната.

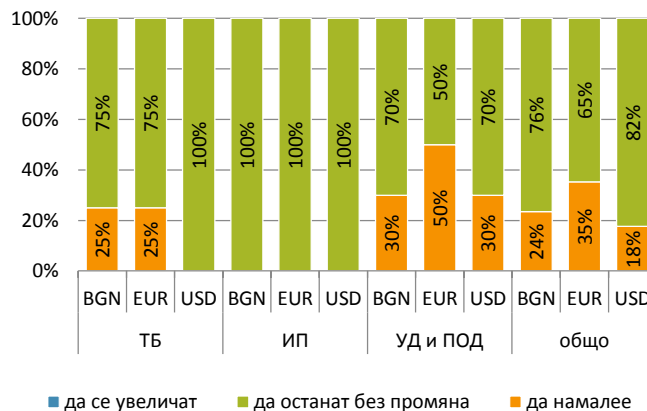
Предположенията на анкетираните от предходното издание се сбъднаха относно минималното понижение на възвръщаемостта на депозитите в лева и евро, която се понижи през третото тримесечие съответно с 3 и 1 б.т. От своя страна лихвеният процент по доларовите депозити отбеляза най-голям спад (с 6 б.т.), предвид двете понижения на основната лихва през периода от страна на Фед.

Какви са очакванията Ви за лихвените проценти по депозитите през IV-тото тримесечие на 2019 г. спрямо предходното?

Заб.: Очакванията на финансовите посредници за динамиката на лихвените проценти по депозитите в лева, евро и щатски долари са представени чрез претеглен показател. Когато той е близък до 1, това означава, че финансовите посредници очакват нарастване на лихвените проценти по депозитите. Съответно, когато показателят е близък до -1, то съществуват очаквания за тяхното намаление.

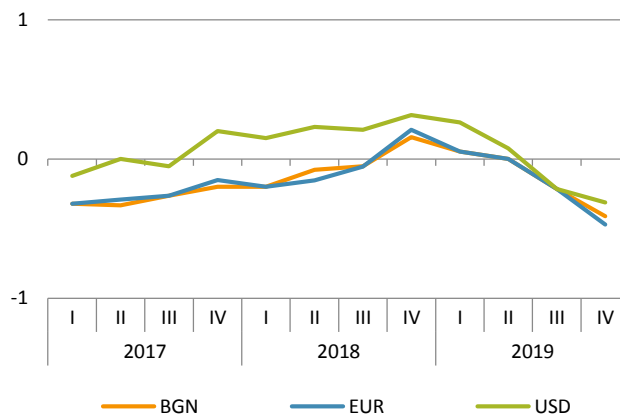
– отговори по тип финансови посредници

Финансовите посредници очакват по-видимо понижение при лихвените проценти по кредити. Обобщените оценки и в трите основни валути са с най-ниски стойности за последните три години, като през 2017 и 2018 г. очакванията се изменяха възходящо предвид протичащото нормализиране на паричните политики. Прогнозите на участниците се подкрепят и от данните на лихвената статистика на БНБ. В края на третото тримесечие средно претегленият лихвен процент по кредити за НФП и домакинства се понижи с 27 б.т. спрямо края на второто, воден от по-ниската цена на корпоративните и жилищните кредити.

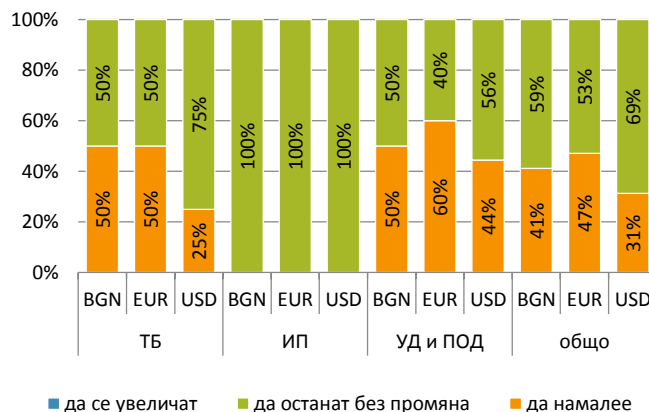
Цената на кредитите ще бъде по-достъпна през последното тримесечие на 2019 г.

Какви са очакванията Ви за лихвените проценти по кредитите през IV-тото тримесечие на 2019 г. спрямо преходното?

Заб.: Очакванията на финансовите посредници за динамиката на лихвените проценти по кредитите в лева, евро и щатски долари са представени чрез претеглен показател. Когато той е близък до 1, това означава, че финансовите посредници очакват нарастване на лихвените проценти по кредитите. Съответно, когато показателят е близък до -1, то съществуват очаквания за тяхното намаление.

– отговори по тип финансови посредници

7 Борсови индекси

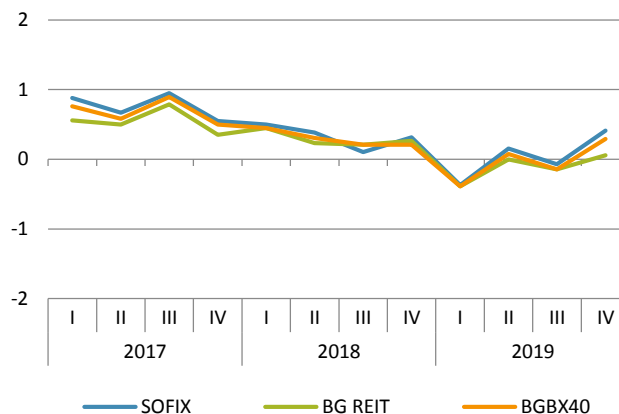
Слабо повишение на борсовите индекси през последното тримесечие на 2019 г.

Финансовите посредници са слабо оптимистични относно динамиката на борсовите индекси на БФБ през четвъртото тримесечие. Оценките им се повишават леко спрямо предходното издание, когато очакванията им бяха близо до неутралното ниво. В настоящата анкета прави впечатление силната фрагментация на мненията между възможните отговори, а също и между групите посредници. Това, заедно с предпазливата консолидирана позиция на анкетираните, може да се интерпретира в контекста на несигурността, породена от външни и вътрешни фактори. Същевременно положителната балансова оценка може да отразява очаквания новото разхлабване на паричните политики на основните централни банки да подкрепя борсовата търговия.

Борсовите индекси се понижиха през традиционно слабото трето тримесечие, включващо летния сезон. SOFIX и BGBX40 сториха това съответно с 2.9% и 2.5%, а единствено BG REIT продължи възходящия си ход, вероятно подкрепен от продължаващото нарастване на цените на недвижимите имоти.

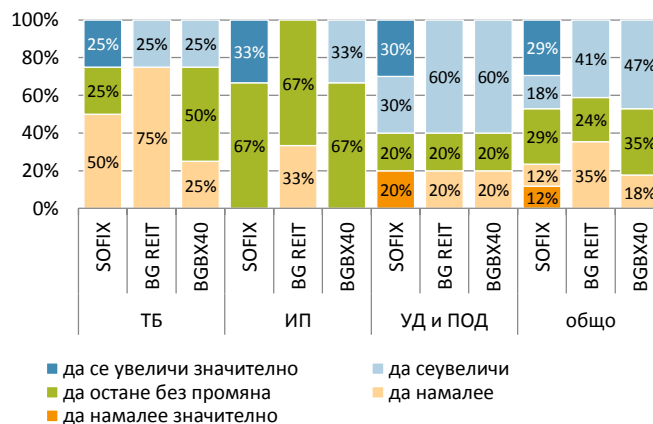
Общата пазарна капитализация на БФБ (основен и алтернативен пазари) в края на септември 2019 г. достигна 28 млрд. лв. и записа ръст от 1.4% спрямо края на второто тримесечие.

Какви са очакванията ви за борсовите индекси през IV-тото тримесечие на 2019 г. спрямо предходното?

Заб.: Очакванията на финансовите посредници за посоката на движение на борсовите индекси са представени чрез претеглен показател. Когато той е близък до 2, това означава, че финансовите посредници очакват значително нарастване на борсовите индекси. Съответно, когато показателят е близък до -2, то съществуват очаквания за тяхното намаление.

– отговори по тип финансови посредници

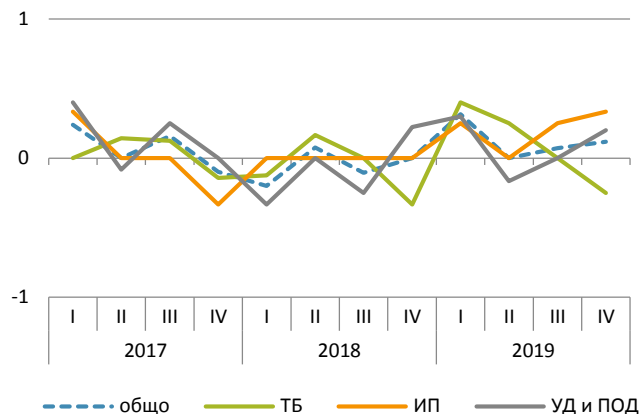
8 Междуфирмена задлъжнялост

Възможно е нивото на междуфирмена задлъжнялост да нарасне през четвърто тримесечие на 2019 г.

Обобщените очаквания на финансовите посредници за междуфирмената задлъжнялост през четвъртото тримесечие на 2019 г. сочат леко нарастване. Балансовата оценка се повишава спрямо предходното издание, но като цяло продължава да преобладава делът на неутралните отговори. По тип посредници оценката е разнопосочна. Търговските банки очакват по-скоро леко намаление, докато управляващите дружества и ПОД считат, че междуфирмена задлъжнялост ще нарасне слабо.

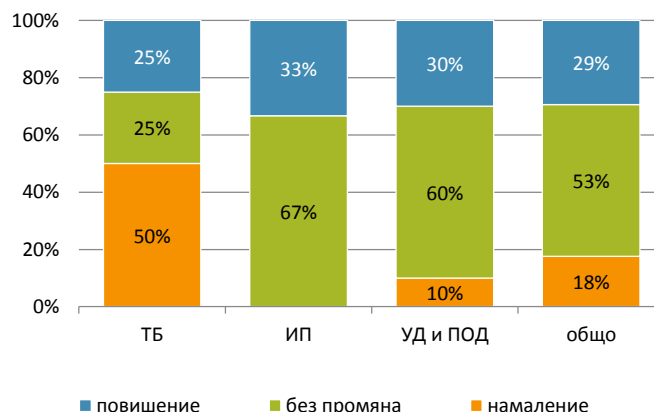
Данните от краткосрочните бизнес наблюдения също са разнопосочни по сектори. През декември факторът „финансови затруднения“ увеличи тежестта си сред анкетираните в промишлеността и услугите. В същото време броят на анкетираните в търговията на дребно и строителството, които посочват финансови проблеми, намаля. Обобщените очаквания са в синхрон и с последните отчетни данни от финансовите сметки относно задлъжнялостта на нефинансовите предприятия. В края на 2018 г. и към средата на 2019 г. се наблюдава леко нарастване на наличностите, докато нивото на корпоративния частен дълг измерено към БВП намаля до 72% в края на 2018 г.

Какви са очакванията Ви за нивото на междуфирмена задлъжнялост през IV-тото тримесечие на 2019 г. спрямо предходното?

Заб.: Очакванията на финансовите посредници за изменението на междуфирмената задлъжнялост са представени чрез претеглен показател. Когато той е близък до 1, това означава, че финансовите посредници очакват значително нарастване на междуфирмената задлъжнялост. Съответно, когато показателят е близък до -1, то съществуват очаквания за нейното намаление.

– отговори по тип финансови посредници

Очаквания за развитието на финансовите посредници

1 Търговски банки

Очакванията на търговските банки за развитието на банковия пазар остават оптимистични до края на годината, на фона на отчетеното силно търсене на заемни средства като цяло и ускорен растеж при жилищните кредити. Спрямо третото тримесечие анкетираните търговски банки предвиждат по-висок растеж при дългосрочните корпоративни кредити и тези на домакинствата, докато овърдрафтът за фирми ще забави темпа си на нарастване до края на годината. При кредитите на домакинствата в евро през последното тримесечие на годината се очаква намаление в синхрон с изразената тенденция през последните години на предпочитание към местна валута спрямо кредитите в чужда, в т.ч. и евро.

Тенденцията на нарастване на депозитите в банковата система също се очаква да се запази. Според анкетираните банки през последното тримесечие повече ще нарастват тези на фирмите спрямо привлечените депозити от домакинствата. Депозитите на чуждестранните финансови институции ще нараснат слабо.

Конкуренцията в сектора ще продължи да нараства, но най-много ще се ускори тази от страна на небанковите финансови институции. Оценката на търговските банки е в синхрон и с текущото развитие на пазара на небанкови финансови услуги.

Очаквания на търговските банки за:

Заб.: За подробности [вж. методологичните бележки.](#)

2 Инвестиционни посредници

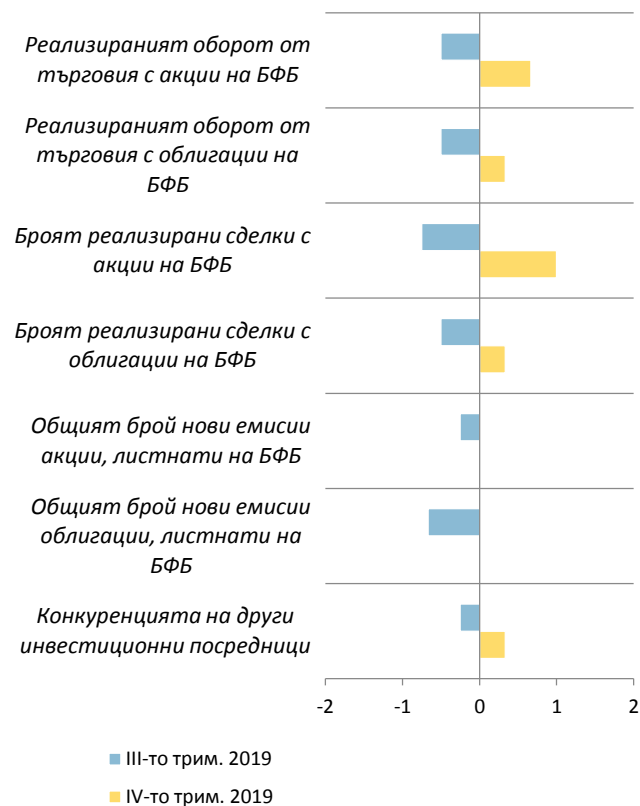
Песимизмът на участниците в анкетата по отношение на търговията на БФБ-София през третото тримесечие в настоящото издание е заменен с умерен оптимизъм. По-възходяща динамика може да се очаква на пазара на акции, докато анкетиранияте са предпазливи в прогнозите си за търговията с облигации.

Борсовата търговия за периода юли – септември, бе по-активна спрямо предходните три месеца, както по отношение на общия оборот, така и по отношение на броя сделки. Подобреното се наблюдаваше и на пазарните сегмента обект на анкетата – акции и облигации. Сред причините за това бяха промените в състава на индекс SOFIX, което повиши оборота с книгата на засегнатите компании и доведе до ребалансиране на портфейли.

През третото тримесечие на БФБ-София бяха листнати 3 нови емисии акции и 4 емисии с облигации. Подобна активност на емитентите се очаква и до края на годината, след като ИП смятат, че общият брой нови емисии ще бъде аналогичен на предходното тримесечие.

Конкуренцията между инвестиционните посредници се очаква да се активизира в синхрон с положителните прогнози за развитието на борсовата търговия.

Очаквания на инвестиционните посредници за:

Заб.: За подробности [вж. методологичните бележки.](#)

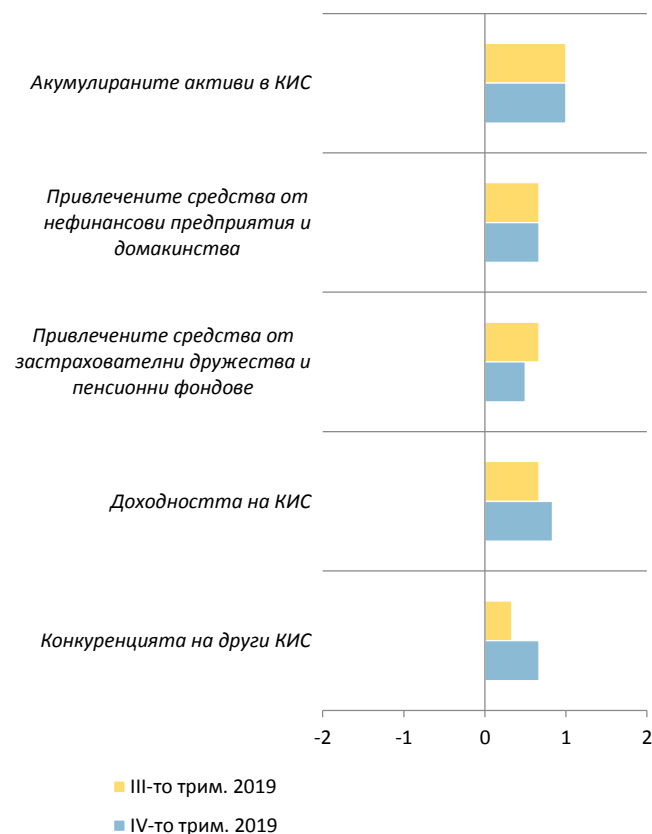
3 Колективни инвестиционни схеми (КИС)

Очакванията на управляващите дружества за развитието на колективните инвестиционни схеми (КИС) през четвъртото тримесечие се запазват на положителна територия и без особена промяна спрямо предходното издание. Отново прогнозите за нарастването на привлечените средства изостават от тези за увеличението на общите активи. Това предполага, че принос за по-високия темп на растеж на активите спрямо привлечените средства се очаква и по линия на постигнати по-високи балансови стойности на активите, в които са вложени привлечените от УД средства.

Според анкетиранията доходността на КИС ще нараства съизмеримо с активите през последното тримесечие на годината. Това е в синхрон с предвижданията им за динамиката на основните индекси на БФБ, след като заедно с ПОД са най-оптимистично настроената група финансови посредници.

Умерено позитивното настроение на УД за развитието на капиталовия пазар и конкретно на КИС в края на 2019 г. обуславя и по-високи очаквания за конкуренцията в сегмента.

Очаквания на управляващите дружества за:

Заб.: За подробности [вж. методологичните бележки.](#)

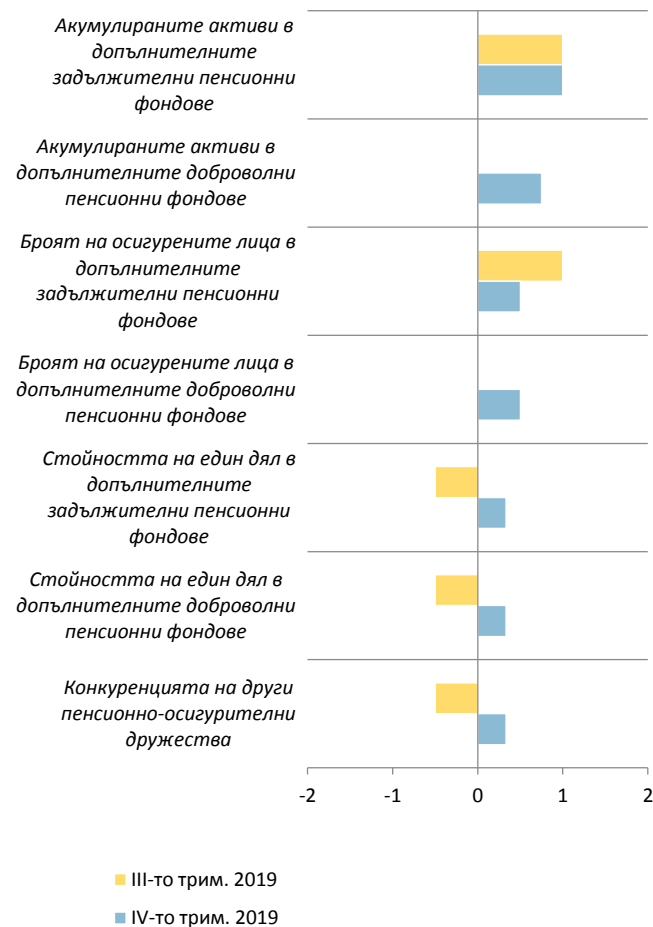
4 Пенсионни фондове

Очакванията за осигурителния пазар като цяло са по-оптимистични спрямо предходното издание. Акумулираните активи в допълнителните задължителни пенсионни фондове ще запазят умерен растеж през последното тримесечие на годината, близък до този от предходното. В допълнителните доброволни фондове акумулираните активи ще нарастват по-слабо спрямо тези в задължителните, но ще ускорят растежа си спрямо очакванията в предходното издание.

Броят на осигурените лица в ДЗПФ се очаква да забави темпа си на нарастване, а този в доброволните ще се ускори през последното тримесечие на годината. Прогнозите за стойността на един дял преминават на положителна територия в тази анкета, като балансовата оценка показва слабо повишение спрямо предходното тримесечие. Тези очаквания са в синхрон и с отчетените стойности на един дял на фондовете за допълнително пенсионно осигуряване, управлявани от ПОД (УПФ, ППФ, ДПФ и ДПФПС) към края на м. септември, които отбелязват нарастване спрямо стойностите в края на второ тримесечие. В същото време доходността на годишна база, на фондовете за ДПО за периода 29.09.2017 г. - 30.09.2019 г. остана близо до отчетената за аналогичния двугодишен период към края на м. юни, като при тази на УПФ и ППФ има леко подобрение.

Според анкетиранияте ПОД конкуренцията на пазара на допълнителното пенсионно осигуряване ще бъде по-висока през последното тримесечие.

Очаквания на пенсионно-осигурителните дружества за:

Заб.: За подробности [вж. методологичните бележки.](#)

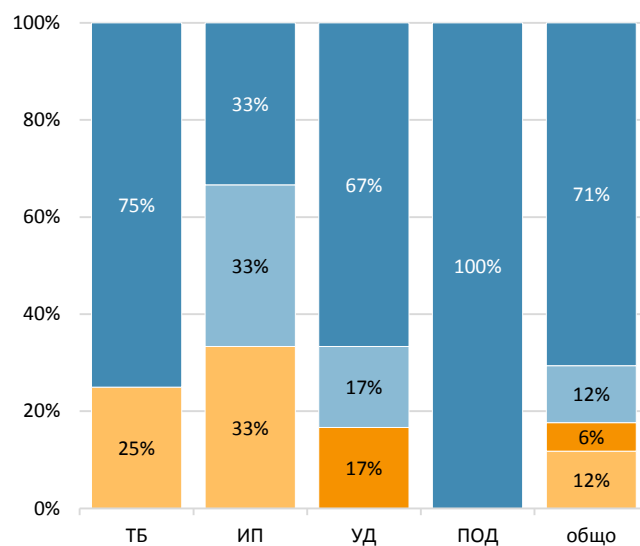
Специфичен въпрос:

Считате ли, че нарастващото кредитиране от небанкови финансови институции крие потенциален висок риск при влошаване на икономическата среда?

Влошаване на икономическата среда ще доведе до потенциално по-висок риск на пазара на небанкови кредити

В условия на осезаемо търсене на заемни ресурси, не само на банковия, но и на пазара за небанкови финансови услуги, както и на нарастващи рискове, свързани с външната икономическа среда, в това издание попитахме финансовите посредници за виждането им относно сегмента на небанково кредитиране в България. С оглед на изложеното, въпросът който им зададохме, е „Считате ли, че нарастващото кредитиране от небанкови финансови институции крие потенциален висок риск при влошаване на икономическата среда?“.

Обобщените отговори на анкетиранияте финансови посредници показват значително концентриране на мненията, близо 82% в двете направления „да“ и „по-скоро да“. Най-голям дял (71%) от респондентите са отговорили положително. Те са посочили, че при евентуално влошаване на икономическата среда този сегмент крие потенци-

- Да. За този сегмент са характерни високо лихвени заеми, като ползвателите им са основно в ниско доходните групи. При влошаване на икономическата среда това ще доведе до допълнително увеличаване на неравенството.
- По-скоро да. Този сегмент все още не е достатъчно регулиран.
- По-скоро не. Делът на този сегмент е все още относително малък спрямо общия размер на банковото кредитиране и размера на икономиката
- Не. Ефектите на макро ниво няма да бъдат значими.
- Друго

ално висок риск, тъй като традиционно домакинствата и по-специално тези в по-ниско доходните групи търсят услугите на небанковите финансови посредници, специализирани в кредитиране. Най-категорични в преценката си са ПОД. Около 75% от участващите в изследването търговски банки също са посочили този отговор. Останалите 25% са на противоположното мнение. Те считат, че делът на този сегмент е все още относително малък спрямо общия размер на пазара на банково кредитиране и на икономиката.

По данни на БНБ към края на юни 2019 г. вземанията по кредити на дружествата, специализирани в кредитиране, достигат 2.66 млрд. лв. В структурата на вземанията им по кредити от резиденти по институционални сектори преобладават домакинствата и НТООД, като делът им нараства до 80.9% към края на полугодия при 76.1% в края на юни 2018 г.

Около 12% от посредниците считат, че този сегмент не е достатъчно регулиран, като в тази група отговорите са формирани от мненията на инвестиционните посредници и УД. Общо 6% от участ-

ниците са посочили, че при влошаване на икономическата среда ефектите на макро ниво няма да бъдат значими.

От получените допълнителни коментари от финансовите посредници по темата е изложено мнението, че кредитирането от небанкови финансови институции в страната се развива добре, както в условия на икономическа криза, така и в среда на благоприятно икономическо развитие, висока заетост и исторически ниски лихвени проценти по банковите кредити. Това показва, че търсене на небанкови кредити има в различните фази на икономическия цикъл. Според анкетираните това е ниша, с която банките не могат да се конкурират на пазарен принцип. Друга важна специфика, очертаваща по-нисък риск на този сегмент, според анкетираните е, че активите на тези дружества (в т.ч. вземанията по кредити) не се финансират с влогонабиране, както е характерно за банките.

В същото време е посочено, че тези компании имат инструментариум и са гъвкави при влошаване на кредитния портфейл.

— Методологични бележки

Икономическа ситуация

В общата част са анализирани агрегираните очаквания на финансовите посредници относно икономическия растеж, инфлацията, заетостта, основния лихвен процент, валутния курс на лева спрямо щатския долар, лихвените проценти по кредити и депозити, борсовите индекси и междуфирмената задлъжнялост. Очакванията на отделните групи финансови посредници са представени чрез претеглени показатели. На отделните положителни отговори (в някои случаи са два, а в някои случаи един) се дават стойности 1 и 2 (при наличието на два положителни отговора) и 1 (при наличието на един положителен отговор). Неутралният отговор получава стойност 0. Отделните отрицателни отговори (в някои случаи са два, а в някои случаи един) получават стойности -1 и -2 (при наличието на два отрицателни отговора) и -1 (при наличието на един отрицателен отговор). Процентът на участниците, посочили съответния отговор, се използва като тегла при изчисляването на претегления показател. Когато показателят е близък до 1 (в някои случаи близък до 2), това означава, че финансовите посредници очакват нарастване (респективно значително нарастване) на съответната икономическа променлива. Съответно, когато показателят е близък до -1 (в някои случаи близък до -2), това означава, че финансовите посредници очакват намаление (респективно значително намаление) на съответната икономическа променлива. Когато показателят получава стойност близо до 0, може да е сигнал или за силна разнородност в очакванията на финансовите посредници, или за очаквания за непроменливост на разглежданата икономическа променлива.

Очаквания за развитието на финансовите посредници

В специфичната част са представени очакванията на отделните групи финансови посредници относно развитието на тяхната дейност. Очакванията са представени чрез претеглени показатели, аналогични на използваните в общата част на анкетата. При всички показатели са налице по два положителни, два от-

рицателни и един неутрален отговор. По този начин претеглените показатели могат да приемат стойности между 2 (значително нарастване) и -2 (значително намаление). Когато показателят получава стойност близо до 0, може да е сигнал или за силна разнородност в очакванията на финансовите посредници, или за очаквания за непроменливост на разглежданата икономическа променлива.

Специфичен въпрос:

Считате ли, че нарастващото кредитиране от небанкови финансови институции крие потенциален висок риск при влошаване на икономическата среда?

Възможните отговори бяха 4: а) Да. За този сегмент са характерни високо лихвени заеми, като ползвателите им са основно в ниско доходните групи. При влошаване на икономическата среда това ще доведе до допълнително увеличаване на неравенството.; б) По-скоро да. Този сегмент все още не е достатъчно регулиран.; в) По-скоро не. Делът на този сегмент е все още относително малък спрямо общия размер на банковото кредитиране и размера на икономиката.; г) Не. Ефектите на макро ниво няма да бъдат значими.; д) Друго.

ISSN 2367-4733

© Министерство на финансите, 2019 г.

Дирекция "Икономическа и финансова политика"

София 1000, ул. "Г. С. Раковски" 102

<http://www.minfin.bg/bg/page/870>

e-mail: secretary.evp@minfin.bg